

Sanja Vulić

Izabrane pjesme Đuse Šimare – Pužarova

Đuso Šimara-Pužarov: **Još uvijek snivam** – Izabrane pjesme –, Frankovics és Társa Kiadó BT, Pečuh 2001.

Manjinsku književnost u cjelini, pa tako i pjesništvo, u pravilu karakterizira angažiranost i prosvjetiteljska usmjerenost. Ukratko, takva je književnost, sa svim svojim književnim vrstama i rodovima, ponajprije usmjerena na očuvanje nacionalne svijesti i na očuvanje jezika naroda kojemu pripada. U tom kontekstu, poezija hrvatskoga pjesnika iz Mađarske Đuse Šimare – Pužarova u svakom slučaju predstavlja iznimku. Šimara pripada tzv. mlađem naraštaju hrvatskih pjesnika u Mađarskoj, koji na književnu scenu odlučnije stupa sredinom 80-ih godina 20. stoljeća. Zajednička značajka te skupine pjesnika jest tematsko istupanje iz tradicionalnih nacionalnih okvira. Osim na planu sadržaja, taj je odklon prepoznatljiv i na planu izraza, pa je Šimarino pjesništvo najvećim dijelom satkano u slobodnom stihu, bez rime. Najviše je rimovanih stihova u pjesmama namijenjenim djeci.

Budući da je riječ o jednom od zapaženijih pjesnika iz spomenute skupine hrvatskih književnika u Mađarskoj koja energičnije iskoračuje iz tradicionalnih okvira, njegovo je književno djelo do sada bilo predmetom razmatranja više istraživača. Među njima ću ovom prigodom navesti mađarske Hrvate dr. Ernesta Barića (koji je rodom iz istoga mjesta kao i Šimara) i Stjepana Blažetina mlađega, dok iz matične domovine posebice valja izdvojiti Đuru Vidmarovića.

Šimara je rođen 1949. g. u selu Martincima u mađarskom dijelu Podravine. Martinci su jedno od podravnih štokavskih sela čiji govor pripada skupini govora s ekavskim refleksom jata slavenskoga dijalekta štokavskoga narječja. Zbog stalnoga kontakta s podravnim Hrvatima kajkavcima, govor Martinaca, kao i ostalih štokavskih sela u mađarskom dijelu Podravine, pod snažnim je utjecajem podravske kajkavštine. Međutim, te lokalne jezične značajke teško su prepoznatljive u Šimarinu književnom djelu, jer se taj pjesnik svjesno opredijelio za standardnojezični izraz koji karakterizira gotovo cjelokupno njegovo poetsko stvaralaštvo. U takvu je književnojezičnom izrazu malo bilo mjesta za dijalektalizme iz rodnoga govora, za kojima poseže tek u potrazi za posebnim stilskim efektima, kao npr. pri uporabi leksema *staramajka* u značenju 'baka' u pjesmi "Bez zubi". Svoje pjesme Šimara pojedinačno počinje objavljivati 70-ih godina, a prva pjesnička zbirka, naslovljena *Stojim pred vama*, objelodanjena mu je 1981. g. Drugu knjigu

pjesama *Djeci a ne samo...* objavljuje 1991. g. To su ujedno jedine njegove samostalne pjesničke zbirke, koje su tiskane prije pjesnikove smrti 1994. g.

Premda nikada nije prestao biti predmetom interesa ljubitelja pjesništva među Hrvatima u Mađarskoj, posljednjih se godina ipak zamjećuje pojačano zanimanje za Šimarino djelo. Tako je npr. skladatelj Gábor Lengyel uglazbio više njegovih pjesama, a 13 ih je, pod naslovom *U blatu tragovi*, snimljeno na CD-u u izvedbi i osebujnoj interpretaciji Joze Matorica. Taj izraženiji interes za Šimarino pjesničko djelo, urodio je 2001. godine tiskanjem još jedne knjige. Naime, iz poznatoga pjesnikova opusa, hrvatski kulturni djelatnik iz Mađarske Đuro Franković nastojao je izdvojiti najuspjelija djela. Tako je nastala zbirka, nazvana po pjesmi *Još uvijek snivam*, koja sadrži 53 izabrane Šimarine pjesme različite dužine. Franković je svojim izborom pjesama želio istaći temeljne Šimarine poetske značajke. U toj nam se zbirci Šimara predstavlja kao liričar okrenut vlastitoj nutrini. Dijelom i zbog pretjerane povezanosti sa svojom majkom, taj je pjesnik s jedne strane u stalnoj potrazi za samim sobom i za životnim smislom, a s druge opsjednut smrću, osobito nakon gubitka majke. Frankovićev nam izbor otkriva raspon pjesnikova senzibiliteta s izrazitim kontrastnim raspoloženjima koja se kreću od zastrašujuće sveobuhvatne paraliziranosti, npr. u "Kamen pjesmi", do izrazite razdraganosti u pjesmi "Igra". Naglašena dinamičnost u toj je pjesmi postignuta i specifičnom poetskom strukturom. Pjesma je naime sastavljena od četiri katrena s po četiri četverca. Ti su izrazito kratki stihovi uglavnom povezani unakrsnom rimom. Željene ritmičke efekte Šimara je uspijevaio postići zahvaljujući svom iznimno razvijenom poetskom izrazu i senzibilitetu, pa je taj pjesnik nedvojbeno zavrijedio da njegovo djelo ponovno bude predstavljeno hrvatskoj čitateljskoj publici u Mađarskoj, ali također i u matičnoj domovini.